

a la lluna de València

El gos dels Baskerville

Arthur Conan Doyle

EL GOS DELS BASKERVILLE

(Una altra aventura de Sherlock Holmes)

Aquesta història va ser escrita a partir d'una història inspirada pel meu amic, el senyor Fletcher Robinson, que també m'ha ajudat a desenvolupar l'argument i m'ha proporcionat molts altres detalls relacionats amb l'ambientació.

C. D.

CAPÍTOL I

EL SENYOR SHERLOCK HOLMES

El senyor Sherlock Holmes, que solia despertar-se molt tard, llevat de les ocasions, gens infreqüents, en què passava tota la nit despert, seia a taula, disposat a des-
dejunar-se. Jo, que estava dret al costat de la llar, vaig recollir de terra el bastó que havia oblidat la nostra visita de la nit anterior. Era una peça sòlida i elegant, de fusta de bona qualitat, amb un puny considerable, dels que en diuen d'advocat de Penang, fet a l'Àsia oriental. Just sota el puny, duia una ampla banda de plata, gruixuda, on hi havia gravat: «A James Mortimer (Membre del Reial Col·legi de Cirurgians) dels seus amics de CCH» i l'any, 1884. Era, exactament, la classe de bastó que solien portar els metges de família de tota la vida: digne, sòlid i de confiança.

—Bé, Watson, què em pot dir del bastó?

Holmes seia d'esquena a mi i jo no li havia insinuat de cap manera què estava fent.

—Com sap què estic fent? Jo crec que té vosté un ull al clatell...

—Jo diria que tinc, davant dels ulls, una cafetera de plata ben polida —em va dir—. Però, al gra, Watson,

digam què opina del bastó del nostre visitant. Des del moment en què, per desgràcia, no el vam poder veure i no sabem què volia, aquest record accidental adquireix una importància notable. Descrigam el propietari a partir de l'observació del bastó.

–Jo crec –vaig dir, imitant, fins a un cert punt, els mètodes del meu amic– que el doctor Mortimer és un metge prestigiós i madur, estimat per la gent, ja que els seus amics li regalaren aquest bastó com una mostra de respecte...

–Bé! –va dir Holmes–. Excel·lent!

–També em fa la impressió que és un metge que viu al camp i que sol fer a peu la majoria de les seues visites...

–Per què?

–Perquè el bastó, tot i ser elegant i sòlid, està tan usat que no m'imagino un metge de ciutat fent-lo servir. El cilindre de ferro que el protegeix per la part de baix està molt gastat, de manera que em sembla evident que el propietari ha caminat molt amb ell.

–Molt ben portat! –va dir Holmes.

–I encara més: hi ha la inscripció «amics de C. C. H.», que jo juraria que correspon a una associació de caçadors, de la salut i la seguretat dels quals, probablement, s'ha ocupat el doctor durant molt de temps i per això li feren aquest regal, en justa recompensa.

–Si vol que li diga la veritat, Watson, s'ha superat –va dir Holmes, mentre apartava la cadira de la taula, abans d'encendre un cigarret–. De fet, em considere

obligat a confessar-li que, en tots els relats dels meus modestos èxits que vosté ha tingut l'amabilitat d'escriure, sempre ha subestimat les seues pròpies aportacions. Potser vosté no serà brillant, però no hi ha dubte que sap veure la llum. Hi ha persones que, sense ser genis, tenen un poder notable per a estimular-los. He de reconèixer, amic meu, que tinc un deute amb vosté.

Mai no m'havia elogiat d'una manera tan directa i he de reconèixer que aquelles paraules em van agradar molt, perquè sempre m'havia sentit ofés per la indiferència que li provocava la meua admiració i per la poca importància que donava als meus intents de donar a conèixer els seus mètodes. També em sentia orgullós perquè em pensava que havia arribat a assimilar tant el seu mètode d'investigació que ell ja era capaç de donar-me la seua aprovació. Però, de seguida, em va llevar el bastó de les mans i es va posar a examinar-lo amb molta atenció, uns quants minuts. I, després, sense poder dissimular una expressió que posava de manifest el seu interès, va deixar el cigarret en el cendrer, s'acostà a la finestra i es posà a mirar el bastó amb una lupa.

—Elemental, però interessant—va dir, mentre tornava a situar-se al seu lloc preferit de l'habitació—. Hi ha un parell de detalls que ens permetrien arribar a unes quantes conclusions...

—M'he perdut algun detall?—li vaig preguntar, amb l'orgull una miqueta ferit—. Suppose que no he passat per alt cap informació important.

—Lamente dir-li, amic Watson, que la majoria de les seues conclusions són errònies... Quan he dit que vosté té una certa capacitat per a estimular els genis, volia dir, si vol que li diga la veritat, que els seus errors m'han ajudat sovint a intuir la veritat. Però en el cas que ens ocupa, vosté no s'ha equivocat del tot i el nostre visitant és, sens dubte, un metge de família que viu al camp i que camina molt...

—Jo tenia raó!

—Sí, en tenia... Fins que s'ha equivocat.

—Fins que m'he equivocat...?

—No, no, amic Watson, no s'ha equivocat tant, però no ho ha encertat tot. Jo opine, i em puc equivocar, que és més lògic que, a un metge, li faça un regal un hospital que no una associació de caçadors, i que, quan els londinencs veiem les inicials C. C. davant d'una H, que pot significar 'hospital', sempre les associem a l'hospital de Charing Cross.

—Crec que té raó.

—Totes les possibilitats m'ho donen a entendre. I si ens posem a treballar a partir d'aquesta hipòtesi, tenim un punt de partida completament nou per a intentar descriure el nostre visitant desconegut.

—Bé, posem per cas que les inicials C. C. H. volen dir Charing Cross Hospital... A quina conclusió ens porta això?

—No s'ho imagina? Vosté coneix el mètode: aplique'l!

—Només puc formular una conclusió evident: que el nostre visitant, abans d'anar a viure al camp, va exercir de metge a la ciutat.

—Crec que encara podem anar més lluny... Mirem-ho des d'un altre punt de vista: quan solen fer-se regals d'aquesta índole? En quin moment es devien reunir els seus amics per oferir-li aquesta mostra de bona voluntat? Sens dubte quan el doctor Mortimer abandonà l'hospital per a obrir una consulta privada... Sabem que li van fer un regal; imaginem-nos que va abandonar la pràctica de la medicina a la ciutat i que se'n va anar al camp... Seria arriscat imaginar que li feren aquell regal quan va canviar de vida?

—Jo diria que cau pel seu pes.

—També deu haver observat vosté que el nostre metge no devia formar part de la plantilla fixa de l'hospital; perquè només els metges més prestigiosos de Londres poden accedir a les places definitives; i no crec que un metge de la ciutat, capaç d'haver arribat a aquesta posició, volguera anar-se'n a viure al camp. Què era, en definitiva? Si treballava a l'hospital, però no formava part de la plantilla fixa, només podia ser cirurgià o metge en pràctiques, un metge amb la carrera acabada de feia poc. I se'n va anar fa cinc anys, que és la data que hi ha gravada al bastó. De manera que el seu metge de capçalera, un home madur i amb experiència, s'esfuma, amic Watson, per a deixar pas a un home que encara no deu tenir trenta

anys, amable, poc ambiciós, una miqueta despistat i posseïdor d'un gos pel qual sent un gran afecte i que podem descriure com una miqueta més gran que un terrier, però no tan gran com un mastí.

Jo vaig riure, incrèdul, mentre Holmes seia al sofà i deixava anar anells de fum tremolosos cap al sostre.

—No li puc rebatre cap de les últimes afirmacions que ha fet —vaig dir jo—, però no serà difícil descobrir alguns detalls més a propòsit de l'edat del nostre home i de la seua carrera professional.

Vaig buscar en la prestatgeria on guarde els llibres de medicina i en vaig baixar el Directori Mèdic; en buscar el cognom Mortimer, en vaig trobar uns quants, però només un d'ells podia ser el nostre home, de manera que vaig llegir la referència en veu alta:

«Mortimer, James. M. R. C. S. 1882, Grimpen, Dartmoor, Devon. Cirurgià en pràctiques a l'hospital Charing Cross. Guanyador del premi Jackson de Patologia Comparada pel seu assaig "És la malaltia una regressió?". Membre de la Societat Sueca de Patologia. Autor de "Fenòmens relacionats amb l'atavisme" (*Lancet*, 1882). "Progressem?" (*Almanac de Psicologia*, març de 1883). Metge oficial del municipis de Grimpen, Thorsley i High Barrow.»

—No s'hi esmenta cap societat de caçadors —va comentar Holmes, amb un somriure irònic—; però sí que hem confirmat que es tracta d'un metge de camp, com vosté havia observat, encertadament. I crec que

les meues deduccions també estan justificades. Si no recorde malament, l'he adjectivat com un home amable, poc ambiciós i despistat. D'acord amb les meues experiències, només un home amable rep regals dels seus amics, només un home poc ambiciós abandona una carrera prometedora a Londres per anar-se'n al camp i només un home despistat oblida el seu bastó, en compte de deixar la seua targeta de visita, després d'haver-nos esperat quasi una hora.

—I el gos?

—Està acostumat a portar el bastó quan passeja amb el seu propietari. Com que és un bastó que pesa, l'ha de portar ben subjecte pel centre i, ací, les marques de les dents són perfectament visibles. Les barres de l'animal, per les marques que hi ha deixat, són massa grans per a ser d'un terrier, però massa menudes per a tractar-se d'un mastí. Podria tractar-se, n'estic quasi segur, d'un spaniel de pèl arrissat: ja ho crec: és un spaniel!

Mentre parlava, Holmes s'havia incorporat del sofà i passejava per l'habitació, fins que es va parar al costat de la finestra. Parlava amb tanta convicció que jo no vaig poder evitar un gest de sorpresa.

—Amic meu —vaig comentar—, com pot estar tan segur d'això que diu?

—Per la senzilla raó que, des d'ací, puc veure el gos a la porta de casa i perquè acabem de sentir com el nostre home ha trucat al timbre. Li pregue que no se'n vaja, Watson. L'home és col·lega de vosté i la seua

presència ens ajudarà a conversar tranquil·lament. Ara estem pendants del destí, Watson, perquè escoltem unes passes que s'acosten a la porta de casa i no sabem si la persona que està a punt d'entrar en les nostres vides ens portarà el bé o el mal. Què deu voler el doctor James Mortimer, un home de ciència, del senyor Sherlock Holmes, un criminalista? Passe!

L'aspecte del nostre visitant em va sorprendre, perquè jo esperava un metge rural dels de sempre. Era un home molt alt i prim, amb un nas gran com el bec d'una àguila, que semblava disparar-se cap endavant, entre dos ulls grisos i penetrants, molt junts, que brillaven darrere d'unes ulleres amb la muntura daurada. Anava vestit com ho solen fer els metges, però amb roba passada de moda i vella, perquè duia la levita bruta i les vores dels camals arnades. Era bastant jove, però l'estatura el feia caminar corbat, amb el cap per davant i amb un aire general de benvolença. Així que va entrar, els seus ulls descobriren el bastó en mans de Holmes i, sense poder dissimular la seua alegria, l'home se li va acostar.

—Com m'alegre! —va dir—. No sabia si me l'havia deixat ací o a l'agència marítima. No voldria perdre aquest bastó per res del món.

—Un regal, si no m'enganye —va dir Holmes.

—Efectivament.

—De l'hospital de Charing Cross?

—D'un parell d'amics que me'l regalaren quan em vaig casar.

–Caram, quina contrarietat! –va dir Holmes, movent el cap.

El doctor Mortimer el va mirar per dalt de les ulleres, amb cara de sorpresa.

–Per què és una contrarietat? –va preguntar.

–Perquè ha fet vosté malbé totes les nostres modestes deduccions... Quan es va casar, diu?

–Sí, senyor. Em vaig casar i per això vaig deixar l'hospital i qualsevol esperança d'obrir una consulta a la ciutat... Necessitava una llar pròpia.

–Bé, bé, no estàvem tan equivocats, després de tot... –va dir Holmes—. I ara, doctor James Mortimer...

–No, no, no sóc doctor, només un simple llicenciat en medicina...

–I un home amant de l'exactitud, si no m'equivoque.

–Un aficionat a la ciència, senyor Holmes, un col·leccionista de petxines en l'oceà immens del coneixement. Perquè supose que estic parlant amb el senyor Holmes i no...

–No, ell és el meu amic, el doctor Watson.

–Encantat, senyor. He sentit sovint el seu nom, sempre relacionat amb el del seu amic... M'interessava molt parlar amb vosté, senyor Holmes, però no esperava trobar-me amb un home amb un crani tan dollicocèfal i amb un arc supraorbital tan pronunciat. Li molestaria que recorreguera amb el meu dit la seua fissura parietal? Una rèplica del seu crani,

mentre l'original no estiga disponible, seria l'orgull de qualsevol museu d'antropologia. No m'agradaria paréixer excessivament complaent, però la veritat és que envege el seu crani.

Amb un gest de la mà, Sherlock Holmes va convidar a seure el nostre estrany visitant en una cadira.

–Veig que és vosté un home tan entusiasmat amb les seues idees com jo mateix amb les meues –li va dir–. I observe, pel color del seu dit índex, que elabora vosté mateix els cigarrets que fuma... No dubte a enrotllar-ne un, si li ve de gust.

L'home va traure paper i tabac i va enrotllar un cigarret amb una habilitat i una rapidesa sorprenents. Els seus dits llargs i inquietes es movien tan de pressa com les antenes d'un insecte.

Holmes no deia res, però les mirades que li dirigia posaven de manifest l'interés que li provocava el nostre estrany visitant.

–Supose, senyor –va dir, finalment–, que, tant la visita que ens va fer ahir com la d'avui, no es deuen només al seu interés per examinar el meu crani...

–No, no, per descomptat; encara que també m'alegre d'haver tingut aquesta oportunitat... He vingut a veure'l, senyor Holmes, perquè reconec que no sóc un home particularment hàbil i perquè, de sobte, m'he vist en la necessitat d'afrontar un problema molt seriós i gens habitual. I com que, per a mi, és vosté el segon millor investigador d'Europa...

–Caram, senyor! –el va interrompre Holmes, en un to aspre–. I puc preguntar-li qui té l'honor de ser el primer?

–Per a un home que pretén ser un amant de la ciència i de l'exactitud, el treball de Monsieur Bertillon no pot passar desapercbut.

–Si és així, no seria millor que parlara amb ell?

–Li he dit per a un home que és un amant de la ciència i de l'exactitud... Però quan es tracta de portar les idees a la pràctica, tots hem de reconèixer que no té vosté rival... Espere no haver-lo molestat, no era la meua intenció...

–Només una miqueta –va dir Holmes–. Jo crec, doctor Mortimer, que m'hauria d'explicar ja, tan breument com siga possible, quin és exactament el problema que vol consultar-me.